

J. R.

Common law we współczesnym świecie : [recenzja artykułu R. H. Gravesona opublikowanego w "Annali prawnog fakulteta u Beogradu", [1963, nr 1-2]]

Palestra 7/11(71), 77

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zbadać, czy w danych okolicznościach nie należy zastosować innych form zadośćuczynienia za krzywdę moralną, jak np. opublikowania orzeczenia sądu, sprostowania lub odpowiedzi, nałożenia sankcji karnej itd.

W artykule cytuje się szereg decyzji sądów jugosłowiańskich, z których to decyzji wynika, że sądy te przy ocenie odszkodowania za „szkody moralne” wychodziły — jako z założeń podstawowych — z oceny faktów intensywności i długotrwałości bólu (cierpień) pokrzywdzonego oraz że w określony sposób brały one także pod uwagę stan majątkowy poszkodowanego i sprawcy szkody (oraz stopień winy tego sprawcy).

Common law we współczesnym świecie

to temat, który omawia uczony angielski prof. R.H. Graveson w artykule opublikowanym w cyt. już numerze „Annali prawnog fakulteta u Beogradu”.

Czyniąc próbę porównania systemów prawa cywilnego (państw zachodnio-europejskich) z *common law*, autor we wstępnym uwagach swego studium podkreśla, że wyniki takiego porównania doprowadzają do wniosku, iż różnice między tymi systemami są znacznie mniejsze aniżeli łączące je podobieństwa.

Dalej, wskazuje on na fakt rozszerzania się zasięgu oddziaływania *common law* począwszy od XVI w. Za jeden ze znamienitych uważa przy tym fakt, iż *common law* przetrwało w szeregu państw, mimo że uzyskały one potem niepodległość, niezależniając się w ten sposób od Anglii, będącej kolebką *common law*.

Opisując system *common law*, autor podkreśla jego 3 cechy charakterystyczne. Przede wszystkim więc jest ono systemem reguł (*system of rules*). Dalej, *common law* jest metodą myślenia i rozumowania prawniczego. I wreszcie trzecia cecha odnosi się do tzw. prawa publicznego oraz wzajemnych stosunków rozmaitych organów konstytucyjnych i wyraża się w głębokim respektowaniu indywidualnych praw obywateli.

Powszechnie reprezentowana jest opinia co do tego, iż oba porównywane systemy dzieli m. in. fakt, że o ile prawo stanowione pochodzi od kompetentnych organów ustawodawczych, o tyle *common law* jest w znacznym stopniu prawem tworzonym przez sędziów (*judgemade law*). Wskazując na zbyt często spotykane uproszczone ustosunkowanie się do tego zagadnienia, autor podkreśla, że w rzeczywistości w ramach wielu systemów prawa stanowionego sądy, mimo konstytucyjnych zakazów, częstokroć, być może wbrew życzeniom i intencji samych sędziów, *de facto* tworzą prawo. Tworzą je mianowicie decyzje sędziowskie, których autorytet bezustannie wzrasta we wszystkich niemal państwach.

W zakończeniu autor wskazuje na potrzebę prowadzenia studiów porównawczych, mających co prawda już za sobą długoletnią tradycję, ale odznaczających się — jak dotychczas — zbyt przesadnym podkreśleniem różnic (choć oczywiście), natomiast pomijaniem wspólnych elementów tkwiących w obu tych systemach prawnych.

J. R.